

Tommi Vaitomaa

Punk Joensuun pääkirjastossa

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Tommi Vaitomaa

Työn nimi: Punk Joensuun pääkirjastossa

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2015

Sivumäärä:42

Liitteiden lukumäärä:-

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää punk-musiikin osuus Joensuun pääkirjaston musiikkiosastolla: Sen määrä suhteutettuna rock-musiikkiin, lainausluvut ja punkin hankintamäärät. Kyse on siis kokoelmatyöstä, kokoelman kehittämisestä, arvioinnista ja hallinnasta.

Lisäksi kerrotaan punkista hieman taustatietoja. Esitellään pari ulkomaalaista ja suomalaista punkyhtyettä. Määritellään myös muutaman punk-musiikin ala-genre. Alagenrejä on paljon ja kategorisointeja niin ikään.

Tehtiin tutkimuksia eli otettiin lainaustilastoista otoksia. Otoksia otettiin niin CD-, LP- kuin DVD-levyistäkin. Näistä saatiin tuloksena lainausmäärät, keskihajonta ja keskiarvo sekä maksimi- ja minimilainausmäärät. Lisäksi tutkittiin mm. lainausten homo- ja heterogeenisyyttä. Nämä selvisivät tutkimalla lainausten keskihajontaa. Edellä mainituista tunnusluvuista selvisi, että lainausmäärissä ja kokoelmien käytössä on todellakin eroja. Punk on selvästi marginaalisempi rock-musiikkiin verrattuna. Loppujen lopuksi tarkoituksena on kehittää kirjastojen musiikkiosastoja välittämään myös punkista.

Työhön kuului myös henkilökunnan haastattelu. Punk pitäisi hankkia punkkina eikä vain siinä sivussa sattumalta. Työhön kuului lisäksi kaikkien rock-luokassa olleiden punk-levytysten keskittäminen omaan hyllyryhmäänsä ja niiden merkitseminen punk-genreen kuuluviksi punaisella tarralla. Näin ne löytyvät eikä punk-musiikista kiinnostuneiden tarvitse käydä läpi koko rock-kokoelmaa.

Avainsanat: punk, rock, lainat, luokittelu, musiikki

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author: Tommi Vaitomaa

Title of thesis: Punk at Joensuu Main Library

Supervisor(s): Ari Haasio

Year: 2015 Number of pages: 42 Number of appendices:-

The purpose of this thesis is to define the amount of punk music at the music department of the Joensuu Main Library, its quantity compared to rock music, borrowing statistics and acquisitions.

Furthermore, some background knowledge of punk, as well as a few foreign and Finnish punk orchestras are presented. Some subgenres in the punk scene are presented, as well. The number of subgenres and of their classifications is quite large.

Samples were taken of the borrowing statistics. The samples consisted of both CD and vinyl records as well as DVD recordings. The numbers of loans, standard deviation and average of loans, as well as their maximum and the minimum numbers of loans were registered. Furthermore, among others, the homogeneity of quotations and the heterogeneity were studied. These became clear by studying the standard deviation of quotations. Differences in numbers of loans appeared to be significant. Punk is distinctly more marginal compared to rock music. The final goal was the improvement of the treatment of punk at music departments.

The work also included an interview of the staff. Punk should be treated as subgenre of its own. The work also included separating the punk recordings from the rock music recordings and rearranging them in their own shelves. This way, punk is easy to find, and the patron looking for it does not need to go through the whole collection.

Keywords: punk, rock, loans, classification, music

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO	5
2 YLEISTEN KIRJASTOJEN AINEISTOT JA MUSIIKKIPALVELUT... 7	
2.1 Musiikkitoimintojen historiaa yleisissä kirjastoissa	7
2.2 Lainauspalvelut ja aineisto.....	9
2.3 Modernit palvelut ja toiminta	10
2.4 Pienenevien lainausmäärien syitä.....	12
3 KOKOELMATYÖ.....	14
3.1 Peggy Johnsonin määritelmät.....	14
3.2 G. E. Evansin kehittämisen malli.....	15
4 MUSIIKIN TERMEJÄ.....	18
5 PUNK-MUSIIKKI	19
5.1 Punkin alkukausi, pre-punk-yhtyeet	19
5.2 Punkin klassikot	19
5.3 Suomalainen punk	21
5.4 Punk nykyään	22
5.5 Punkin ala-genrejä.....	23
6 KÄYTÄNNÖN TYÖ JOENSUUN PÄÄKIRJASTOSSA.....	25
6.1 Teoriaa ja käytäntö	25
6.2 Kokoelman kartoitus ja arviointi	27
6.3 Hankintapolitiikka	32
6.4 Punkin lainausmäärät (CD).....	33
6.5 Punkin lainausmäärät (LP).....	34
6.6 Punkin lainausmäärät (DVD).....	36
6.7 Kokoelman merkkkaus ja siirto omaksi hyllyryhmäkseen.	36
7 POHDINTAA JA YHTEENVETO	39
LÄHTEET.....	41

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä pyrin selvittämään Joensuun pääkirjaston punk-kokoelman kehittämisen, arvioinnin ja hallinnan. Kyse on siis kokoelmatyöstä. Vaikka punk-kokoelma on varsin pieni, 378 CD:tä, 90 LP:tä ja 10 DVD:tä, on se mielestäni hyvä läpileikkaus punk-scenestä.

Nuotteja en ottanut mukaan tähän opinnäytetyöhön. Keskityin kuunneltavaan musiikkiin. Ensinnäkin punk-nuotteja on todella vähän ja ne vähätkin ovat usein antologioissa. Myös c-kasetit jäivät tarkastelun ulkopuolelle; ne eivät muodosta varsinaista kokoelmaa ja niitä lainataan todella vähän. Blu-Ray jäi pois sen takia, että niistä ei löytynyt yhtään punk-nidettä.

Aluksi käsittelen luvussa kaksi musiikkikirjastotoiminnan historiaa, joka painottuu yleisiin kirjastoihin. Lisäksi luvussa kaksi käsittelen lainauspalveluja ja aineistoja sekä moderneja palveluja ja toimintoja. Kerron siis kehityksestä, joka alkoi nuottien lainaamisesta ja on nyttemmin kehittynyt nykyaikaiseksi musiikkikirjastotoiminnaksi eri variaatioineen.

Luvussa kolme pohdin kokoelmatyötä ja sen kolmea päätekijää, jotka ovat kokoelmien kehittäminen, arviointi ja hallinta, sekä sitä kuinka määritellään kokoelman ”hyvyys”. Varsinkin kokoelman arviointi on vaikea tehtävä. Itse tukeuduin omaan tietämykseeni punkista. Tietoa yhteistä ja levytyksistä saa netistä ja kirjoista. Lisäksi käsittelen hieman G. E. Evansin kokoelmatyön mallia.

Luvussa neljä käsittelen termit genre, kultti ja indie. Näitten kolmen esittely on melko suppea; termien ideat ikään kuin pähkinänkuoressa. Punk-musiikin kannalta termit ovat kuitenkin varsin keskeisiä ja ne liittyvät punk-sceneen saumattomasti. Esimerkiksi ilman indietoimintaa olisi punk-levytyksiä todella vähän. Moni punk-bändi on ns. kulttiyhtye.

Luku viisi kertoo varsinaisesta punkista. Esittelen muutaman keskeisen ulkomaisen ja kotimaisen punk-yhtyeen. Lisäksi määrittelen, mitä on punk. Mukana on myös tietoa proto-punk-yhtyeistä kuten Iggy Pop & Stooges ja MC5. Suomalaisesta Ramopunkista kerron myös muutaman kappaleen verran. Lisäksi luvussa viisi

on tietoa punkin erilaisista ala-genreistä. Mukana on myös pohdintaa punkista nykyään; Punkin nykytilasta.

Luvussa kuusi käsitellään erilaisia tunnuslukuja. Esiin nousee punkin prosentuaaliset määrät kevyen musiikin luokassa, hankinnat ja lainauslukutilastot. Lainauslukutilastoissa on mm. otoksia (CD, LP, DVD) punkin ja rockin suhteesta toisiinsa. Esim. CD-levyissä on verrattavina 62 punk-levyä ja 62 rock-levyä, niiden lainausmäärät, lainausten keskiarvo ja -hajonta sekä ikä. Lisäksi kerron punk-levyjen tarroittamisesta eli jokainen punk-levy sai oman tunnistetarransa. Punk-CD:t saivat oman hyllyryhmänsä, ne siis keskitettiin samaan paikkaan.

Luku seitsemän on työn pohdintaa ja yhteenveto koko opinnäytetyöstä. Analysoin tutkimuksissa saamani tulokset ja teen niistä johtopäätökset.

Sen lisäksi, että tästä työstä saa hitusen tietoa punkista pähkinänkuoressa, toivon, että muut suuren nidekokoelman omaavat kirjastot ottavat mallia ja keskittävät punk-rockinsa omiin hyllyryhmiinsä ja ennen kaikkea kartoittavat punk-rock-kokoelmansa. Myös punkin hankintojen osalta kirjastot voisivat käyttää harkintaa ja hankkia kokoelmiinsa vähintäänkin punkin keskeiset levytykset.

2 YLEISTEN KIRJASTOJEN AINEISTOT JA MUSIIKKIPALVELUT

2.1 Musiikkitoimintojen historiaa yleisissä kirjastoissa

”Musiikkitoiminnan aloittaminen yleisten kirjastojen piirissä merkitsi sitä, että kirjastohistorian ja musiikkihistorian tiet kohtasivat oikeastaan ensi kertaa.” Näin lausui Eloranta (2008, 9) teoksessa Hiljaisuudesta nousi musiikki. Musiikki on aina tullut kirjastoissa hieman kirjallisuuden vanavedessä, ne eivät ole kehittyneet samaa tahtia.

Koska lukemis- ja musiikkiharrastus poikkeavat käytännöllisesti katsoen paljon toisistaan ovat niiden historiatkin erilaiset (Eloranta 2008, 9). Alussa musiikkikirjasto tarkoitti lähinnä nuottien lainausta, eli tarvittiin soittotaitoa asiakkaalta. Vasta paljon myöhemmin tulivat äänitteet mukaan musiikkikirjastotoimintaan. Kyse oli tavallaan epädemokraattisesta toiminnasta.

1800-luvulla kirjastojen moraalinen velvoite oli toimia lukemiseen johdattavana väylänä, kun taas musiikin suhteen asia konkretisoitui vasta 1900-luvulla. Musiikki tuli vanavedessä.

Suhtautuminen musiikkikirjastoihin oli myös värikästä. Niitä tuli ja meni; osa tuhoutui ja osa vain lopetti toimintansa. Yksi syy musiikki- tai nuottiaineiston häviämiseksi oli se, että niistä ei pidetty huolta kuten kirjoista. Toisaalta musiikki oli aina kantona kaskessa. Kirjastot eivät hankkineet nuotteja kovinkaan kattavasti. Samalta säveltäjältä ei löytynyt kattavaa aineistoa eli kokoelmat olivat puutteellisia. Kyse oli arvostuksen puutteesta ja se ilmentyi nuottien hävikkinä (Eloranta 2008, 10).

Musiikkikirjastojen alkuaikoina oli monia hyviä yritelmiä (Eloranta 2008,13). Oli mm. Friedrich Anton Meyernin nuottikauppa, mutta hän piti yllä myös nuottikirjastoa. Muita musiikkikirjaston pioneereja olivat mm. Ludvig Beuermann, Hermann Paul, Ernst Wilhelm Floessel nuorempi (Eloranta 2008, 14).

Friedrich Anton Meyernin lainaamat nuotit olivat yleensä sävelletty ja sovitettu pianolle, joka oli suosituin soitin silloisessa Turussa. Myöhemmin tuli mukaan myös mm. kitara. Elettiin 1800-lukua (Eloranta 2008, 13.)

Kun musiikin harrastus sai lisää suosiota ja kysyntä kasvoi, alettiin kehittää musiikkikirjastoja. Kysyntä ja tarjonta kohtasivat. Mallia kirjastotoiminnalle otettiin enemmänkin Saksasta kuin muista pohjoismaista.

Käpylästä alkoi varsinainen kirjastomusiikkitoiminta kunnallisella kirjastotasolla, kun legendaarinen Seppo Nummi aloitti työnsä siellä. Nummi ihmetteli, miksi koelmassa ei juurikaan ollut nuotteja ja kirjoitti artikkelin siitä 1952 Kuva-lehdessä (Eloranta 2008, 29). Toiminta aloitettiin esitelmin ja konsertein: esiintyjinä toimivat ammattilaiset. Tampere seurasi perässä. Aiemmin oli perustettu musiikkikirjasto-seura (1955). Tampereella oli ongelmana sopivien tilojen puute mikä korjaantui, kun musiikille löytyi koti Tammelan sivukirjastosta. Ajan mittaan Tammelan kirjastosta tuli johtava kirjasto, kun puhuttiin musiikkikirjastoista. 1958 siellä aloitettiin nuottien lainaus ja äänilevyjen kuuntelu (Eloranta 2008, 31.)

1950-luvulla alkoi musiikkikirjastotoiminta n. 30 kunnallisessa kirjastossa (Eloranta 2008, 34). Lainattiin nuotteja ja musiikkikirjallisuutta. Lisäksi muutama kirjasto osti levysoittimen ja äänilevyjä kuunneltaviksi. Oli modernin musiikkikirjaston aika. Alkuvaiheessa tosin äänilevyjä ei lainattu, koska ne menivät helposti rikki asiakaskunnan eritasoisissa levysoittimissa.

Suomalaisen musiikkikirjaston perustaminen ja käytännön toteuttaminen on pitkälti Seppo Nummen ansiota. Muut seurasivat perässä ja Tampere meni jopa ohikin.

Turkuun perustettiin musiikkiosasto 16.5.1970. Tuohon aikaan niin levyt kuin soitimetkin olivat kalliita, joten LP-levyjen kuuntelu kirjastossa oli hyvä vaihtoehto ja siitä tulikin erittäin suosittu musiikkikirjaston palvelu. Lisäksi musiikkialan lehdet olivat suosittuja kuten myös kirjat. Nuotteja sai tosin jo vuodesta 1957 alkaen. Koelmaan hankittiin niin klassisia kuin pop-levyjäkin. Turkulaiset innostuivat kovinkin uudesta musiikkiosastosta. Se sai kiitosta niin klassisen harrastajilta kuin populaarimusiikin ystävilä. Alussa levyjä oli 425 kpl, mutta tultaessa vuoteen 1981 oli levyjen määrä jo yli 10 000. Levyjä ryhdyttiin lainaamaan vuonna 1986. Nykyään pelkästään CD-levyjä osastolla on jo yli 50 000 (Musasto 2014).

2.2 Lainauspalvelut ja aineisto

Nuotteja lainattiin jo 50-luvulla, kuten esim. Turussa vuodesta 1957 lähtien (Musasto 2014). Levyjä ryhdyttiin lainaamaan vasta 1980-luvun puolivälissä useimmissa kirjastoissa. Syy tähän lienee CD-levyn tulo markkinoille 80-luvulla. CD-levy oli huomattavasti kestävämpi formaatti kuin helposti naarmuuntuvat LP-levyt. Toki LP-levyjäkin lainattiin, kun kotiin hankittujen soittimien laatu parantui. Soittimiin tuli mm. timanttineulat. Ajan mukaan kirjastoissa oli myös C-kasetteja, joita lainattiin niin ikään. Joissakin kirjastoissa on vieläkin mahdollisuus levyjen kuunteluun; yleensä vain isommissa seutu- ja kaupunginkirjastoissa, kuten esimerkiksi Joensuun pääkirjastossa.

CD-levy lunasti tosiaan paikkansa lainattavana formaattina ja vaikka niiden suosio on laskussa internetin takia, ovat CD:t edelleen johtava formaatti kirjastojen lainaamassa musiikissa. Sen lisäksi, että se on kestävä, on se myös kooltaan paljon käytännöllisempi kuin vanha LP.

CD:n jälkeen 2000-luvun alussa tuli markkinoille formaatti nimeltään DVD. Se oli kooltaan identtinen CD-levyyn nähden, mutta sille mahtui dataa huomattavasti enemmän. Ensisijaisesti DVD-formaattia käytetään elokuvien taltiointiin, mutta toki musiikki sai osansa formaatista. DVD mahdollisti mm. konserttien taltioimisen ja vaikkapa jonkun yhtyeen musiikkivideokokoelman julkaisun. DVD-soitin on jo miltei joka taloudessa ja se korvasi tehokkaasti VHS-nauhat eli videot. DVD-soittimia on suoraan TV:hen liitettäviä ja integroituna tietokoneisiin. On myös ns. polttavia DVD-asemia; niillä voi tehdä vaikka kopion vanhasta VHS-nauhasta DVD:ksi. DVD-levyjen suosio on myös hieman laskenut netti-myynnin takia

Uusin tulokas musiikkikirjastojen saralla on formaatti nimeltä Blu-Ray. Se on saman kokoinen kuin CD ja DVD, mutta dataa sille mahtuu enemmän kuin edellisille (Yhteishyvä 2012). Lisäksi Blu-Ray -levyjen tarkkuus eli resoluutio on HD-luokkaa eli teräväpiirtoa. Blu-Ray ilmestyi n. 2004, joten ei se ihan uusi asia ole. Sille, kuten DVD:lle, voidaan tallentaa niin musiikkia kuin kuvaakin ja niiden yhdistelmiä. Kuvan terävyys on todella tarkka ja eron DVD-levyyn voi havaita. Lisäksi, kuten yllä mainitsin, mahtuu Blu-Raylle enemmän dataa. Yhdellä levyllä voi olla useampia elokuvia tai vaikka pitempiä konserttitaltiointeja.

CD-, DVD- ja Blu-Ray -levyjen kestävyys joutuu koetukselle osin siksi, että asiakkaat kohtelevat niitä huonosti. Ollessani työharjoittelussa Kontiolahdella arvelimme, että yksi levy kestää keskimäärin n. 200 lainaa. Jos levyssä oli paha naarmu, vietiin se hiottavaksi pääkirjastoon. Levy kesti maksimissaan 4 hiontakertaa, tämän jälkeen se joutui roskikseen.

Kirjaston musiikkikokoelman tulee olla eri tyyliuuntaukset omaava. Musiikkia tulee olla monipuolisesti; esim. viihde- ja taidemusiikkia tasa-puolisesti. Minkään kirjaston musiikki repertuaari ei voi olla kaiken kattava, se on täysi mahdottomuus. Kuitenkin kokoelmista tulisi löytyä ainakin eri tyyllilajien perusteokset, kulmakivet, puhuttiin sitten punkista tai klassisesta musiikista. Toki pienempien sivukirjastojen musiikkikokoelmaa ei voi verrata seutu- ja kaupunginkirjastojen kokoelmiin. Kyse on niin tilantarpeesta kuin rahoituksestakin. Mutta periaate pitäisi olla ”jokaiselle jotakin”. Ja jos pienemmästä kirjastosta ei löydy asiakkaan haluamaa levyä tms., voidaan se tilata esim. seutukirjastosta, kuten muukin materiaali.

Nuottien lainaaminen on hieman vähäisempää. Niitä lainattiin vain muutama kirja/vihko päivässä. Suosituin nuottikirja oli Suuri toivelaulukirja. Myös Sibeliuksen teokset olivat muita suosituimpia. Toki vähäisestä lainausmäärästä huolimatta täytyy jokaiselta kirjaston musiikkiosastolta löytyä edes jonkinlainen määrä nuottiaineistoa, niin pop- kuin taidemusiikin saralta. Kokoelman ei tarvitse olla kaiken kattava (mahdottomuus) mutta sen pitää olla vaihteleva ja tasapuolinen; pitää olla nuotteja eri musiikkigenreistä kuten äänitteitäkin.

Musiikin, kuten muunkin aineiston hankinta kirjastoon on loppujen lopuksi subjektiivista työtä. Täysi objektiivisuus on mahdotonta; valintatilanne muuttuu aina subjektiiviseksi (Piepponen 2014). Tämän vuoksi olisi hyvä jos hankinnoista määräisi useampi henkilö, työryhmä. Lopullinen päätäntävalta olisi totta kai johtajalla, mutta muut voisivat kantaa kortensa kekoon mielipiteiden ja ehdotusten muodossa.

2.3 Modernit palvelut ja toiminta

Musiikkiosastoilla voi lainaamisen lisäksi tehdä muutakin musiikkiin liittyvää. Useissa isommissa kirjastoissa on asiakkaiden käytössä mm. sähköpiano. Se on

vapaasti käytettävissä. Sähköpiano siksi, ettei soitto häiritse muita; käytetään kuulo-
lokkeita.

Lisäksi useat kirjastot tarjoavat Naxos music libraryn. Se on palvelu, jossa voi
kuunnella musiikkia nettiyhteyden kautta omalta tietokoneelta tai muulta päätelait-
teelta. Palvelu on ilmainen ja aineisto on kovin taidemusiikkipitoista. Naxosin kaut-
ta ei voi tallentaa kuuntelemiaan kappaleita kiintolevylle.

Helsingissä on myös mm. Kirjasto 10, joka on pyhitetty pelkästään musiikille. Siel-
lä on massiivinen kokoelma musiikkia ja kaikkea siihen liittyvää. Käytössä on myös
tasokas studio, jossa aloitteleva yhtye voi tehdä hyvätasoisen äänitteen. Harjoitus-
tilojakin löytyy yhtyeille. Lisäksi kirjasto kymmissä järjestetään musiikkiin liittyviä
tapahtumia. Monipuolinen musiikkikirjasto siis; näitä tarvitaan.

Kirjasto kympeistä löytyy mm. seuraavat tilat (Kirjasto 10, 2015).

- Musiikkistudio
- Näyttelytila
- Ryhmätyötila
- Soittuhuone
- Esiintymislava

Joensuun pääkirjasto järjestää joka kesä Takapiharock -tapahtuman. Siinä esiintyy
paikallisia muusikoita. Se järjestetään aina viikko tai pari ennen Ilosaarirokkia.
Konsertti pidetään pääkirjaston melko isolla parkkipaikalla. Katsojia ja yleisöä voi
olla yli 100. Juuri tämänlaista toimintaa musiikkikirjastotoiminta tarvitsee. Ikään
kuin jalkaudutaan.

Lisäksi voisi, kuten kirjasto kymmissä, järjestää vaikka erilaisia teema-
päiviä/viikkoja liittyen musiikkiin ja sen tarjoamiin moniin mahdollisuuksiin. Voisi
olla vaikka Punk-viikko temalla ”Nazi punk’s fuck off” tai Iron Maiden-ilta.

Kirjastot voisivat myös lainata pieniä soittimia kuten kitaroita, nokkahuiluja, huuli-
harppuja, bongorumpuja ym. Tämä saattaisi edistää varsinkin lasten ja nuorten
innostusta musiikin soittamiseen. Kirjaston tiloissa voitaisiin myös pitää soiton ope-

tusta esim. kitaralle. Monen nuoren pojan unelma on päästä käsiksi sähkökitaraan, bassoon tai rumpuihin.

Yksi varsin suosittu palvelu musiikkikirjastoissa on vanhojen VHS-kasettien ja C-kasettien muuntaminen digitaaliseen muotoon, joko CD- tai DVD-muotoon. Näin ei tarvitse luopua vanhoista rakkaista tallenteista. Kirjastossa on laitteet tätä varten. Näin tallenteet ikään kuin jatkavat elämäänsä eikä kaikkia tarvitse ostaa uudelleen digi-muodossa (CD/DVD/BluRay). Tämä on oiva tapa vaikkapa vanhan häävideon säilyttämiseksi. Toki täytyy muistaa, ettei kuvan ja äänen laatu muutu paremmaksi toimenpiteen jälkeen, mutta ainakin saadaan materiaali pelastetuksi.

Nykyaikainen musiikkikirjasto on monia mahdollisuuksia ruokkiva instituutio. Paljon on edetty nuottien lainaamisesta nykyaikaiseen mahdollisuuksia tarjoavaan musiikkikirjastotoimintaan. Musiikki on tullut kirjan rinnalle ja se on keskeisessä osassa kirjastotoiminnassa. Musiikin lainaamisen lisäksi on, kuten yllä jo mainitsin, paljon erilaisia toimintoja ja teemoja, jolla musiikkikirjastoaatetta voidaan viedä eteenpäin. Vaikka äänitteiden tulevaisuus onkin e-musiikin vuoksi hieman synkän näköinen, uskon, että kirjastot ratkaisevat tämän ongelman tyylikkäästi. Aina löytyy henkilöitä, jotka haluavat äänitteensä fyysisessä muodossa; menee ainakin 15 vuotta ennen kuin esimerkiksi CD:t katoavat.

2.4 Pienenevien lainausmäärien syytä

Esimerkiksi Joensuun kaupungin pääkirjastossa ovat levyjen lainausmäärä puoliintuneet n. viidessä vuodessa (Suullinen lähde: Informaatikko Katri Piepponen, Joensuun kaupungin pääkirjasto). Syy on helppo löytää; e-musiikki. Näinä aikoina on helppoa ladata ilmaiseksi musiikkia esimerkiksi Spotifysta. Voit tallentaa haluamasi musiikin vaikka MP3-soittimeen ja kuunnella sitä missä haluat. Kyseessä on täysin digitaalinen tiedostonsiirto eli ”imurointi”. Kirjastojen on hankala kilpailla Spotifyn kanssa fyysisillä äänitteillä, jotka pitää kaiken lisäksi palauttaa. Spotifyn lisäksi voit ostaa e-musiikkia useilta eri toimijoilta kuten CDon.com. Kirjastojen tulisi kehittää oma Spotify. Tämä vaatisi muutoksia tekijänoikeuslakiin. Nämä tekijänoikeudelliset seikat vaikeuttavat huomattavasti kirjastojen e-musiikkipyrkimyksiä; jonkinhan on kustannettava lainattava e-aineisto. Olisiko kir-

jastojen aika alkaa myydä mainostilaa yrityksille ja yhteisöille www-sivuillaan ja näin kustantaa ilmainen e-musiikki asiakkaille ja maksaa tekijänoikeuspalkkiot artisteille mainosrahoilla.

E-musiikki voisi toimia seuraavanlaisella periaatteella: Asiakas valitsee kirjaston tietokannasta mieleisensä albumin/kappaleen ja lataa sen kaistaa pitkin soittimeensa. Lainan mukana tulee pieni laskuri, joka vähentää joka päivä yhden päivän laskurista. Kun laskuri nollautuu eli kun laina-aika on ummessa, e-albumi/kappale "katoaa" päätelaitteelta ja palautuu jälleen lainattavaksi. Kuulostaa helpolta, mutta onko se sitä?

3 KOKOELMATYÖ

Mitä suurempi kokoelma, sitä kattavampi se on. Asia ei kuitenkaan ole näin yksioikoinen. Kokoelman tulee palvella paikallisia asiakkaita. Lisäksi kokoelmaan vaikuttaa mm. se, onko alueella ammattikorkeakoulu tai yliopisto. Kirjaston kokoelman tulee kohdistua aina käyttäjiin ja heidän tarpeisiinsa ja sen arvo mitataan kuinka hyvin asiakas löytää haluamansa niteen. Jopa sellainenkin seikka kuin hyllytason korkeus vaikuttaa lainauksiin. (Wilen & Kortelainen 2010,19).

Wilenin ja Kortelaisen mukaan (Wilen & Kortelainen 2010, 26) kokoelmatyö jakautuu seuraaviin **Peggy Johnsonin** kehittämiin (Johnson 2004, 310) terminologisiin määritelmiin

3.1 Peggy Johnsonin määritelmät

- Kokoelman kehittäminen
- Kokoelmien arviointi
- Kokoelmien hallinta

Kokoelmien kehittäminen. Pääosassa oli ennen aineiston valinta eli kokoelmien rakentaminen (Wilen & Kortelainen 2010, 26). Siihen kuului budjetointi, aineiston valinta, kehittämispolitiikka, koordinointi, käyttötutkimukset, analyysi tiedon tarpeista, kokoelman käyttö-tutkimukset ja analysointi, suhteet asiakkaisiin ja voimavarojen jaon suunnitelma toisten kirjastojen kanssa.

Kokoelmien arviointi. Tähän kuuluu aineiston systemaattinen tarkastelu jonka tarkoituksena oli määrittää kokoelman ”hyvyys”. Tämä on hyvin vaativa tehtävä (Wilen & Kortelainen 2010, 26). Arvioinnissa pyritään tutkimaan ja kuvaamaan kokoelmaa itseisarvona tai suhteessa muihin kokoelmiin ja vertailumenetelmiin. Tavoitteena on, että kirjastojen kokoelmat saavuttavat ja tyydyttävät kirjastojen päämäärät, asiakkaiden tarpeet ja tavoitteet. Tässä kohtaa voisi mainita käsitteen segmentointi. Arvioinnin voi suorittaa asiantuntija; se voidaan tehdä asiakaskyselynä; kokoelmaa voidaan verrata jonkun muun kirjaston kokoelmiin. Arviointi on

tärkeää siksi, että sen suorittamisen jälkeen tiedetään kokoelman vahvuudet ja mahdolliset heikkoudet (Sareslahti 1986, 20).

Kokoelmien hallinta. 1980-luvulla tuli sana kokoelmien hallinta kokoelmien kehittämisen vertaiskäsitteeksi (Wilen & Kortelainen 2010, 26).. Usein kokoelmien hallinta ja kehittäminen ovat lähes synonyymeja. Hallinta pitää sisällään mm. yllämainitun kokoelman kehittämisen, poistot, hankinnat, varastoon siirrot, aineiston säilytyksen, aikakauslehtien tilaukset/tilausten lopettamiset ym.

Tässä opinnäytetyössä pyrin tutkimaan Joensuun pääkirjaston punk-musiikkikokoelman kehittämistä, arviointia ja hallintaa. Käytän työssäni kirjastosta saamiani tilastoja kuten esim. lainausmäärät, hankinnat ja prosentuaalinen suhde muuhun musiikkiin.

Ari Sareslahti kirjassaan **Kokoelmatyö yleisissä kirjastoissa** (Sareslahti 1986) tuo esiin **G.E.Evansin** (1979, 19) kirjastokokoelmien kehittämisen mallin. Siihen sisältyvät seuraavat seikat:

3.2 G. E. Evansin kehittämisen malli

- Yhteisöanalyysi
- Valintapolitiikka
- Valinta
- Hankinta
- karsiminen
- arviointi

Yhteisöanalyysissä pyritään selvittämään mm. mitä tiedetään yhteisön jäsenten kirjaston käytöstä, millaisia ovat kirjaston käyttäjät ja ei käyttäjät, onko kirjastojen käyttöaste lisääntymässä vai vähenemässä ja miten kirjasto ottaa huomioon erityisryhmät kuten vanhukset ja vammaiset. Hankitaan siis perustietoja joista on hyötyä kirjastojen toimintaa kehitettäessä (Sareslahti 1986, 15).

Valintapolitiikka. Yhteisöanalyysin tulosten analysointi on hyödyllistä valintapolitiikkaa hahmotettaessa. Valintapolitiikassa pitää tietää mitä kirjaston kokoelmiin

kuuluu ja mitä puutteita siinä on. Pitää hahmottaa valintojen suuntaviivat. Valintapolitiikan tehtävänä on antaa tietoa, joka auttaa budjetin varojen jakamisen kirjaston kokoelmien eri sektoreille. Kirjastolla pitäisi olla valintapolitiikan suhteen suunnitelma tai ohjelma; siis valintapolitiikan pelisäännöt kussakin kirjastossa (Sareslahti 1986, 16).

Valinta. Valinta on ehkä kokoelman kehittämisen tärkein yksittäinen tekijä. Tässä vaiheessa päätetään mitä hankitaan ja toisaalta myös mitä ei hankita. Valinnalla toteutetaan asetettuja päämääriä ja tavoitteita kokoelmatyön suhteen. Lisäksi esiin nousee kysymys; kuka kirjastossa valitsee aineiston? Kyse on siis valinnan työn jaosta. Valinta on toisaalta kehittämisen työkalu. Jotta valintapäätöksiä voitaisiin tehdä, tarvitaan informaatiota asiakkaiden tarpeista (Sareslahti 1986, 17).

Hankinta. Termejä valinta ja hankinta käytetään usein toistensa synonyymeina. Hankintaan kuuluu hankintapaikasta päättäminen, tilausten tekeminen, maksaminen, toimitetun aineiston käsitteleminen ja kuittaaminen sekä aineiston bibliografisten ominaisuuksien tarkastaminen. Hankintaprosessi on ainoa vaihe, jossa ei saada syötteitä yhteisöltä (Sareslahti 1986, 17).

Karsiminen. Kun nide on hankittu, se kulkee tiettyjen toimintojen läpi päätyen lopuksi lainattavaksi. Ajan mittaan nide saattaa huonontua laadullisesti ja jossain vaiheessa se on poistettava kokoelmista. Toinen syy karsimiseen voi olla niteen käytön vähäisyys. Lisäksi nide saattaa vanhentua sisällöltään; tämä koskee erityisesti tietokirjoja. Poistaminen kokoelmista ei välttämättä tarkoita niteen poistoa kirjastosta tai kokoelmasta. Se voidaan siirtää avohyllyiltä varastoon. Siirto varastoon on turvallinen vaihtoehto verrattuna poistoon. Kirjastoissa pitäisi olla kokoelman karsimisperiaatteet ja ohjeet. Karsimisen määrä riippuu mm. olemassa olevasta hyllytilasta, kirjaston periaatteista ja päämääristä sekä kaukopalvelujärjestelmän tehokkuudesta (Sareslahti 1986, 19).

Arviointi. Arviointi on kokoelman kehittämisessä viimeinen ja ehkä myös hankalin ja vaativin vaihe. Pitää mm. ottaa huomioon keitä kokoelma palvelee. Tähän voi vaikuttaa semmoiset seikat kuin, että onko alueella yliopisto tai AMK tai esimerkiksi pakolaisten vastaanottokeskus. Kokoelmat edustavat myös erilaisia arvoja; älyllisiä, taloudellisia, moraalisia, esteettisiä, yhteiskunnallisia ja vaikkapa taiteellisia

arvoja. Nämä tulisi huomioida kokoelmia arvioidessa. Arvioinnissa subjektiivisuus on aina läsnä. Täydellinen objektiivinen arviointi on mahdotonta. Arvioinnin jälkeen pitäisi tiedossa olla kokoelman vahvuudet ja heikkoudet. Kun nämä on analysoitu, voidaan kokoelmaa kehittää arvioinnin antamien suuntaviivojen mukaan (Sareslahti 1986, 20).

4 MUSIIKIN TERMEJÄ

Genre. Sana genre voisi olla synonyymi sanalle luokka tai luokittelu (Nixarn genre 2015). Musiikissa genret ovat välttämättömiä. Musiikki voidaan jakaa esim. taide- ja populaarimusiikkiin. Populaarimusiikki voidaan jakaa edelleen rock-musiikkiin ja pop-musiikkiin. Ja edelleen rock voidaan jakaa punkkiin ja rockabillyyn. Luokittelua voisi jatkaa loputtomiin, ja luokkia eli genrejä voi myös sekoittaa keskenään. Genreluokittelua käytetään mm. kirjallisuudessa ja musiikissa. Itse genre-sanaa ei käytetä niin usein kuin esim. sanaa luokittelu, vaikka ne melkein synonyymejä ovatkin. Puhutaan myös ns. kategorisoinnista, tyyllilajeista, eläinkunnan suvuista jne. Eli terminä sana genre on melko laaja. Se kattaa ja yhdistää ja erottaa monia asioita. Voisikin sanoa, että genressä onkin kyse raja-aidoista, matalista tai korkeista. Joskus genren määrittäminen on kuin veteen piirretty viiva.

Kultti. Kulttibändin voisi siis määritellä tähän tyyliin: ”Tinkimätöntä, uskollisen (rajjatun) fanijoukon suosiota nauttiva yhtye, jonka suosio pysyy melko stabiilina ajan musiikkivirtauksista huolimatta”.

Suomalaisista kulttiryhdyhteistä voisi mainita vaikka Rattuksen, Terveet kädet, Radiopuhelimet, Absoluuttinen nollapisteen ja Kotka rankki-ohutta yläpilveä. Ulkomaisia mainitsemisen arvoisia kulttiryhdyhteitä ovat mm. Misfits, Doors, Dead boys, Ramones, Iggy & Stooges, MC5 ja The Death. Nämä yhtyeet täyttävät yllä olevan kulttiryhdyhteiden määritelmän kriteerit.

Indie tulee sanasta independent, jonka voi suomentaa riippumattomaksi (Saarinen 2004). Indie-yhtyeet (Indie rock 2015) tekevät levynsä pienillä indie-levy -yhtiöillä. Ne ovat valtavirran ja kaupallisuuden ulkopuolella. Moni pieni yhtye saa näin julkaistua tekeleensä. Indie ei tarkoita pelkästään musiikkia, vaan sillä voidaan tarkoittaa myös mm. elokuvia ja kirjallisuutta. Indie-yhtiöt voivat toimia musiikille myös ponnahduslautana suuremmille vesille. Kuitenkin peruseriaate on julkaista musiikkia valtavirran ulkopuolella ja epäkaupallisesti.

5 PUNK-MUSIIKKI

5.1 Punkin alkukausi, pre-punk-yhtyeet

Pre-punk-yhtyeitä alkoi ilmestyä 1960-luvun lopulla. Yksi niistä oli Brittiläinen The Who, joka oli tosin perustettu jo 1964. Se luokitellaan useissa lähde-teoksessa pop/rock-yhtyeeksi (Mark Paytress 2012, 71), mutta esim. kappale ”My generation” on aika punkahtava. My generation oli raivoa täynnä oleva rock-kappale, jossa laulaja Roger Daltrey käytti tehokeinona änkytystä. Toinen aikansa pre-punk-yhtye oli legendaarinen Iggy & stooges. Se toimi vuosina 1969 - 1973 (Mark Paytress 2012, 163). Yhtyeen laulaja, Iggy Pop, oli tunnettu huumeiden käytöstään ja sekavasta lavakäyttäytymisestä. Tunnetuimpia yhtyeen kappaleita olivat mm. Passenger ja I wanna be your dog. Iggy & Stooges voidaan kategorisoida myös Garage-yhtyeeksi. Olennainen osa pre-punkkia oli myös Detroitista kotoisin oleva Motor City Five (MC5) joka toimi vuosina 1968 - 1972 (Heatley & Laine 2010, 143). Heidän ensi levynsä ”Kick Out the Jams” (1969) oli uraa uurtava. Huomiotta ei voi jättää yhtyettä nimeltä Death. Se oli mustien muusikoiden perustama pre-punk - yhtye. Se oli perustettu vuonna 1972.

Yllä mainittujen yhtyeiden lisäksi oli paljon muuta punkkiin viittaavaa yhtyetoimintaa; Oli paljon energiaa, joka vain odotti hetkeä hyökätä. Sitten tuli itse punk. Sen ”keksijäksi” nimettiin Ramones (Heatley & Laine 2010, 247).

5.2 Punkin klassikot

Sana punk tarkoittaa hampparia tai retuperällä olevaa henkilöä (Farlex 2015). Se on haukkumanimi. Ged Dunn, John Holmstrom ja Legs McNeil perustivat lehden ja antoivat sille nimeksi punk (Capital New York 2015). Se käsitteli uutta New Yorkin underground-musiikkiliikettä. Sitä alettiin siis kutsua Punk-liikkeeksi.

Punkkia on monenlaista ala -genreineen. **Määritelmä: Yhteistä näille on se, että musiikki on yleensä nopeaa, soundit hieman rosoisia ja raakoja, laulujen tekstit anarkistisia tai järjettömiä ja kappaleista puuttuu ikään kuin viimeiste-**

ly (Dictionary.com 2015). **Punk-kappaleiden tarkoitus ei olekaan kuulostaa siloitellulle popille.** Punk on/oli ennen kaikkea nuorisoliike. Tosin aikojen kuluessa ovat myös vanhan punkin kuuntelijat vanhentuneet ja kuuntelevat punkkia edelleen. Onko punkista tullut AOR:ää? AOR on lyhenne sanoista adult orientated rock eli suomennettuna aikuisille suunnattu rock. Punk ei ainakaan pelota ihmisiä kuten alkuaikoina. Ihmisistä on kai tullut suvatsevaisempia. 70-luvulla oli uskaliasta laulaa liimanhaistelusta ja katuprostituutiosta. Sellainen musiikki ei soinut radioissa; moraalinvartijoita pelättiin. Punk herätti yleensäkin noina alkuaikoina paheksuntaa, ja ehkä siihen pyrittiinkin.

Näinä aikoina kun punk on ollut olemassa jo yli 40 vuotta, voidaan kysyä onko punk kaupallistunut. On suuria punk-yhtyeitä, jotka soittavat stadioneilla (Green Day, Offspring), mutta toisaalta ”nyrkkipajatoiminta” kukoistaa. Aitoa punkkia tehdään vieläkin rajulla asenteella ja intuitiolla. Mm. Indie-toiminta on esimerkki tästä. Riippumattomuus ilman suuria kustantajia suo näille yhtyeille taiteellisen vapauden. Tosin nykyään suuretkin levymerkit tajuavat punkin suomat mahdollisuudet ja ottavat hoteisiinsa rajuakin punkkia soittavia yhtyeitä.

Näyttää siis siltä, että jokaisessa sukupolvessa on omat punkkarinsa. Aina on tietty ”nyrjähtänyt” osa väestöä (nuorisoa), jotka pitävät punkista. Levyistä otetaan jatkuvasti uusintapainoksia ja kaupaksi käyvät niin klassikot kuin uudempikin materiaali. Myös uusia yhtyeitä syntyy kuin sieniä sateella. Suomessa erittäin suosittu punk-suuntaus on Ramopunk; se on todellista rock-punkkia tai punk-rockia, miten päin vain.

Punkilla on eri ala-suuntauksia paljon. Seuraavassa kerron muutamasta punk-yhtyeestä. Suuntauksista lisää luvussa Punkin ala-genrejä.

Ramones.

Yhtyeen perustivat 1974 New Yorkin Forest Hillisistä kotoisin olevat neljä kaverusta (Heatley & Laine 2010, 250). He kaikki ottivat sukunimikseen Ramone, vaikka eivät olleet mitään sukua keskenään. Yhtye sai pienen mutta fanaattisen fanijoukon soittaessaan CBGB-klubilla New Yorkissa. Setti käsitti 16 biisiä 12 minuutissa tai 12 biisiä 16 minuutissa. Yhtye karsi musiikistaan pois kaiken turhan. He olivat

ristiretkellä kunnianhimoisia progeyhtyeitä vastaan. Yhtyeen kappaleet olivat sointurakenteeltaan ja sanoituksiltaan yksinkertaisia, aivan kuin sarjakuvamaisia.

Ramones teki 2263 keikkaa ja julkaisi 14 studioalbumia sekä tukun live-albumeita puhumattakaan erilaisista kokoelmalevyistä ja DVD-taltioinneista (Laitio-Ramone 2015).

Sex Pistols on brittiläinen Lontoosta kotoisin oleva punk-yhtye, joka antoi punkille kasvot (Heatley & Laine 2010, 252). Yhtye oli kasassa vain kaksi vuotta ja julkaisi yhden levyn: *Never mind the bollocks* (Heatley & Laine 2010, 252).

The Clash. ”Jos The Sex Pistols oli brittipunkin kasvot, the Clash oli sen sielu” (Heatley & Laine 2010, 248). Se mitä Clash teki oli pikemminkin roots-musiikkia. Se oli garageyhtye, mutta harrasti myös reggaeta, rockabillyä ja bluegrassia. Clash vain heitti kaikki nämä eri ideologiat tehosekoittimeen.(Heatley & Laine 2010, 248). Yhtye teki ensi levynsä the Clash vuonna 1977.

The Dead Kennedys Perustettiin 1978 San Franciscossa ja se hajosi vuonna 1986. Dead Kennedys oli ja on ehkä HC-punkin (hard-core) suosituimpia yhtyeitä (Mark Paytress 2012, 232 - 233). Yhtyeen laulajana toimi Jello Biafra, legendaarinen live -esiintyjä ja provokaattori. Heidän esikoisalbuminsa oli ”*Fresh Fruit for Rotting Vegetables*”, joka myi kultaa USA:ssa.

5.3 Suomalainen punk

Suomipunkin kummisetänä pidetään **Pelle Miljoonaa**. Hän on tehnyt urallaan yli 30 levyä ja tukun kokoelmia (Heatley & Laine 2010, 248). Pellen kulta-aikaa olivat 70-luvun loppu ja 80-luvun alku. Hänen legendaarisia kappaleitaan ovat mm. ”Moottoritie on kuuma” ja ”Väkivalta ja päihdeongelma” Pelle on edelleen aktiivinen ja keikkailee. Pellen musiikissa on nykyään vaikutteita monista eri tyyli-suunnista, kuten reggae, blues ja folk, punkkia unohtamatta.

The Briard perustettiin Helsingissä 1976 (Saastamoinen 2007, 17 - 27). Alun perin yhtyeen nimi oli Philadelphia Mother Fuckers. Yhtye teki ensimmäisen varsinaisen Suomalaisen punk-levytyksen vuonna 1977 kappaleilla ”I really hate ya” ja ”I

want ya back”. Yhtyeessä soitti mm. Antti Hulkko, joka tunnetaan paremmin Hanoi Rocksin Andy McCoyna (Saastamoinen 2007, 17 - 27). Kokoonpano muuttui ajan mittaan hieman. Mm. kitarassa oli välillä Andyn sijaan Nasty Suicide. Yhtye levytti jonkin verran ja vuonna 2005 ilmestyi kokoelma ”Miss World”.

Korroosio tulee Raisiosta. Se perustettiin 1977. Mainittakoon, että kitaraa yhtyeessä soitti eräs myöhemmin iskelmälaulajana tunnetuksi tullut Joel Hallikainen. Vuonna 1981 yhtye julkaisi ensimmäisen sinkkunsä ”Hei hei hei”, josta tuli pieni radiohitti (Saastamoinen 2007, 247). Korroosio teki LP:n ”Kyllä tytöt ymmärtää” vuonna 1982. Lisäksi he tekivät sinkkuja. (Saastamoinen 2007, 255).

Muita merkittäviä Suomalaisia punk-yhtyeitä/artisteja olivat/ovat mm. Hellhound, Ratsia, Problems, Apulanta, Terveet kädet ja Maukka Perusjätkä.

Vuonna 1990 tuli yhtye nimeltä **Ne Luumäet** (Konttinen 2004, 319). Se oli silkkaa Ramopunkkia soittava yhtye. Yhtyeen juuret juontavat vuoteen 1985. Tuolloin Joey Luumäen ja loput yhtyeestä yhdisti Toni Laine. Bändin perimmäinen tarkoitus oli pitää hauskaa (Konttinen 2004, 319). Yhtye ryhtyi tekemään hupaisia Ramones-käännöksiä.

Ne Luumäet -yhtye lopetti virallisesti 1993, mutta on sen jälkeen tehnyt CD-EP:n, kokoelmalevyn ja boxin, joka sisältää koko tuotannon. Yhtye keikkaili silloin tällöin ja lopetteli uudelleen vuoden 2012 lopussa. (Ramopunk-sivut 2012).

Juvalainen **Luonteri surf** soittaa musiikkia, joka on sekoitus Ramonesia, surffia, savolaisuutta ja maalaisuutta. Muita varteenotettavia ramopunk-yhtyeitä ovat mm. Pojat, Häiriköt, Himanes, Psykoterapia, Iskuryhmä, Kretiinit, Rantavahdit ja Klamydia (Ramopunk-sivut 2012).

5.4 Punk nykyään

Punk voi hyvin välittämättä eri aikojen musiikkivirtauksista ja tyyleistä. Osa punk-yhtyeistä on todella suosittuja stadion-yhtyeitä kuten Green Day, Foo Fighters ja Offspring. Lisäksi moni varhainen punk-yhtye on tehnyt comebackin kuten Bau-

haus, Blondie, The gang of four, The New York Dolls, Television ja Ultrafox (Heatley & Laine 2010).

On myös yhtyeitä tai artisteja jotka ovat olleet kasassa 70- tai 80-luvulta lähtien. Tälläisiä ovat mm. The Damned, Elvis Costello, Dr Feelgood, The Fall ja Iggy Pop. (Heatley & Laine 2010, 256 - 265). Nykyisiä tunnettuja punk-yhtyeitä ovat mm. Good Charlotte, Blink 182, Paramore, Ramonas, Offspring ja Green Day (The top tens 2015).

Punkilla oli 70-luvulla sosiaalinen tilaus. Silloin, kuten nytkin, elettiin lamassa tai vähintäänkin taantumassa. Tarvittiin ”ääni” tai kanava, jolla saada huomiota; ja ääninä toimivat Pistolsit, Clashit, Ramonesit ja lukuisa joukko pienempiä punk-yhtyeitä (Paytres 2012, 117). Nykyään tilanne on hieman samanlainen. Osa nuorisosta on vaarassa syrjäytyä ja jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle. Tarvitaan taas purkautumiskanava, ja punk on oiva sellainen. Harrastuksena musiikki pitää nuoret ”ruodussa”. Mikä onkaan sen hienompaa kuin päästä keikoille esittämään omia biisejä, ja jos vielä pääsee levyttämään niin...

Punkin genre on laajentunut ja nykyisin sillä on ainakin 18 alagenreä. Näistä osaa on vaikeaa erottaa toisistaan, genren raja voi olla kuin veteen piirretty.

5.5 Punkin ala-genrejä

Punkin alatrendejä on melko paljon. Ne vaihtelevat lähteestä riippuen. Esim. seuraavassa listassa Ramopunk on osa American punk genreä. Yleensä Ramopunk luetaan omaksi lajikseen. Myös Sex Pistols voi kuulua sekä British punk -sceneen ja anarchist punk -luokkaan. Minulla oli epäkiitollinen tehtävä valita sopiva ”luokitus” monien joukosta. Seuraavassa listassa punkin eri ala-genrejä Allmusic-verkkosivuston mukaan (Allmusic/genres 2015).

- American Punk
- Anarchist Punk
- British Punk
- Hardcore Punk
- L.A. Punk

- New York Punk
- Oi!-Punk
- Post-Punk
- Proto-punk
- Ramopunk
- Garage Rock Revival

6 KÄYTÄNNÖN TYÖ JOENSUUN PÄÄKIRJASTOSSA

6.1 Teoriaa ja käytäntö

Kokoelmatyön teoriaa käytännön pohjustukseksi. Kokoelmatyö voidaan hahmottaa kahdella eri tavalla. Toisaalta se on työtä, jota ihmiset tekevät kokoelmien kanssa ja toisaalta taas se voi olla pohdintaa kokoelmien luonteesta niin ulkoisten kuin sisäisten toimijoiden perspektiivistä. Sisäisillä toimijoilla tarkoitetaan lähinnä kirjastojen henkilökuntaa ja ulkoisilla kirjastojen asiakkaita. On tärkeää tutkia, miten henkilökunta hahmottaa kokoelmat ja kuinka asiakkaat hahmottavat ne. Kokoelmatyön tarkoituksena on kehittää kokoelmia siten, että ne palvelevat asiakkaita mahdollisimman hyvin: kysyntä kohtaa tarjonnan (Wilén & Kortelainen 2007, 18.)

Kehittäminen ja hallinta. Tuon esiin monia punk-kokoelman tunnuslukuja ja tein haastattelun eli kvalitatiivisen tutkimuksen punkin hankinnoista. Kehittäminen ja hallinta sisältävät mm. aineiston hankinnan ja valinnan. Aineiston hankintaa ja valintaa koskevassa analyysissä tukeuduin teemahaastatteluun, jonka tein informaatikko Katri Piepposelle ja informaatikko Markku Sarlundille elokuussa.

Kehittämisspolitiikassa voidaan tarkastella seuraavia seikkoja (Wilén & Kortelainen 2007, 89):

- Miten tehdään aineiston valintapäätökset?
- Mitä hankitaan?
- Mitä säilytetään?
- Mitä poistetaan, mitä siirretään varastoon?

Samalla tutustuin Joensuun pääkirjaston musiikkiosaston valintapolitiikkaa ja kehityspolitiikkaa koskevaan ohjeistukseen. Mm. valintapäätökset ja hankinnat suoritetaan ohjeistuksen mukaan. Ohjeistus antaa ne periaatteet ja suuntaviivat, joiden perusteella valinnat ja hankinnat tehdään. Tässä ilmeni samalla musiikkiosaston budjetointi ja asiakkaiden tiedon tarpeen analyysit. Noin 5 % musiikkiosaston materiaalista tilataan asiakkaiden toiveiden mukaan. Jäljelle jäävät 95 % valitsee 3 eri henkilöä, joilla on vastuunsa kullakin tietyn aineistolajin/musiikin suuntauksen suh-

teen. Budjetti on noin 20 000 euroa vuodessa. Ilmeni myös, ettei 8 prosentin kierroksen sääntö toimi musiikkiosastolla. Äänite poistetaan vasta kun se vaurioituu niin, ettei sitä voi käyttää tai kun sen käyttöaste on todella huono. Yksi ongelma on tietysti se, että hyllytilaa ei ole koskaan liikaa. Joensuun pääkirjaston musiikkiosastolla ei ole varastoa.

Tietenkin valintapolitiikasta ja hankintaperiaatteista kertovat itse kokoelmat. Kokoelmaa tarkasteltaessa selviävät hankinta- ja valintapolitiikan suuntaukset. Tämä menee tosin osittain jo arvioinnin puolelle.

Arviointi. Arviointia auttoivat niin ikään kvantitatiiviset dokumentit eli lainaustilastot, aineistoluettelot ja hankintatilastot. Saamistani lainauslukutilastoista otin niistä otoksia joissa vertailtiin punk-rockin ja rockin välisiä numeraalisia suhteita sekä punkin suhdetta koko kokoelmaan. CD-levyissä otos oli 62 rock-levyä ja 62 punk-levyä, LP-levyissä 40 + 40 levyä ja DVD-levyissä 10 + 10 levyä.

Wilen ja Kortelainen (2007, 26) mainitsevat, että kokoelmaa arvioitaessa tutkitaan kokoelmaa itseisarvona tai sitä verrataan muihin kokoelmiin ja/tai käytetään erilaisia vertailutapoja. Lisäksi he toteavat, että arvioinnilla tarkoitetaan myös systemaattista kvalitatiivista ja kvantitatiivista kokoelman tutkimista. Erilaisia mittareita ja arviointitapoja on useita. Itse tukeuduin niin kvantitatiivisiin kuin kvalitatiivisiin tapoihin, siis laadulliseen ja määrälliseen arviointiin.

Laadullisessa tutkimuksessa tukeuduin lähinnä omaan intituition ja asiantuntemukseen. Opiskelin punk-rockia kirjoista, lehdistä ja internetin lukuisista punk-sivuista. Näin minulle kehittyi jonkinlainen kuva punkista, yhtyeistä, levytyksistä ja punkin eri osa-alueista. Laadin listan, jossa oli 95 (minun mielestäni) merkittävää punk-yhtyettä. Löysin Joensuun pääkirjaston rock-kokoelmasta näistä 60 yhtyettä eli prosentteissa 63 %.

Kvantitatiivisessä eli määrällisessä tutkimuksessa otin käyttöön sellaisia tilastollisia suureita kuin lainojen kokonaismäärä otoksesta, keskiarvo, keskihajonta sekä minimin ja maksimin. Keskihajonta osoittautui varsin käyttökelpoiseksi tunnusluvuksi. Sillä voidaan mitata mm. kokoelman käytön homo- tai heterogeenisyyttä. Näiden suureiden avulla kartoitin lainauskäytännöt ja aineistot kvantitatiivisesti. Tein siis arvion punk-kokoelman tilasta käyttämällä näitä suureita ja omaa asiantuntemusta.

Empiiristä tutkimusta kokoelmatyön teemassa. Arviointi on kokoelman kehittämisen viimeinen vaihe Evansin teorian (1979, 33) mukaan (Sareslahti 1986, 20). Oma asiantuntemus oli keskeinen osa, kun arvioin kokoelmaa. Lisäksi punkin tuntemus oli hyödyllistä, koska kaikkia punk-levytyksiä ei oltu asiasanoitettu punkiksi; piti löytää nämä rock-kokoelmaan ”kadonneet” levyt. Tämän lisäksi kartoitin levyjen keski-iän.

Tutkimusmenetelmänä oli siis tutkia tilastoja, haastattelu ja oman asiantuntemuksen käyttäminen sekä punkista kertovan kirjallisuuden lukeminen. Menetelmät olivat niin kvalitatiivisia kuin kvantitatiivisia. Empiirisessä mielessä tuloksena oli tavaltaan dokumentti punk-kokoelman kehittämisestä, arvioinnista ja hallinnasta Joensuun pääkirjastossa käyttäen sopivia tunnuslukuja.

6.2 Kokoelman kartoitus ja arviointi

Joensuun pääkirjaston musiikkinitteitä on esitelty taulukossa 1:

Taulukko 1. Äänitteitä Joensuun pääkirjastossa (Piepponen 2015).

cd-levyt	28 201
c-kasetit	892
lp-levyt	2 771
dvd:t	799
blueray:t	9

Joensuun pääkirjaston musiikkinitteitä on esitelty taulukossa 2:

Taulukko 2. Nimekemäärät Joensuun pääkirjastossa (Piepponen 2015).

cd-levyt	26 952 (hankinnassa 248)
c-kasetit	888 (hankinnassa 0)
lp-levyt	2 639 (hankinnassa 0)
dvd:t	809 (hankinnassa 20)
blueray:t	9 (hankinnassa 0)

Joensuun pääkirjaston musiikkiäänitteitä luokittain on esitelty taulukossa 3:

Taulukko 3. Luokat. Luokittain äänitteitä on seuraavasti (Piepponen 2015).

Luokka	Musiikilaji	Nimekemäärä (Pallaksesta)				
		cd-levyt	lp-levyt	c-kasetit	dvd	br
78.891	Popmusiikki	1951 (2920)	205 (233)	46 (69)	80 (109)	1
78.8911	rock	4711 (5646)	522 (545)	118 (122)	146 (179)	3
78.89111	Rock and roll. Rockabilly	147 (217)	15 (15)	3 (3)	6 (10)	0
78.89112	Hard rock. Heavy rock	1478 (1697)	59 (60)	3 (3)	53 (61)	1
78.8912	Folkmusiikki. Hootenanny. Folk rock	362 (606)	20 (25)	2 (4)	1 (11)	0
78.8913	Country	343 (491)	38 (41)	2 (3)	2 (3)	0
78.8914	Soul. Funk. Hip hop. Rap	810 (1083)	53 (59)	16 (18)	12 (21)	0
78.8915	Reggae. Ska	231 (266)	27 (27)	2 (2)	1 (2)	0
78.8916	Dance. Tekno	207 (338)	0 (0)	0 (0)	2 (4)	0
78.8917	Etninen pop- musiikki	566 (770)	56 (51)	10 (12)	3 (5)	0

Taulukossa 3 suluissa oleva numero tarkoittaa äänitemääriä ja yläpuolella oleva nimekemääriä.

Ensimmäinen asia, jonka tein Joensuun pääkirjastossa oli verrata punk-yhtyeistä laatimaani listaa kirjaston punk-kokoelmaan. Listalla oli 95 merkittävää punk-yhtyettä. Löysin kirjaston kokoelmasta 60 näistä yhtyeistä eli 63 %. Mielestäni tämä oli melko hyvä osumisprosentti.

Joensuun kaupungin pääkirjaston CD-musiikkitietokannasta löytyi asiasanalla punk yhteensä 342 CD-äänitettä. Lisäksi löysin kokoelmasta 36 punk-CD:tä joita ei ollut asiasanoitettu punkiksi. Eli yhteensä punk-äänitteitä oli 378 kappaletta. Ne,

joita ei ollut asiasanoitettu punkiksi, olivat yleensä pre-punk -yhtyeitä. Suurin osa oli luokassa 78.8911. Muutama oli muissa luokissa, kuten elokuvamusiikki, jonka luokka on 78.355. Itse kokoelman suuruus on mielestäni tämän kokoiselle musiikkiosastolla suhteellisen ”kattava” tai ”riittävä”, vaikka vähemmistöön se tietysti jääkin. N. 7 % rock-levyistä on punkkia. Se on sopiva poikkileikkaus punkista, niin kotimaisesta kuin ulkomaisestakin. Erityisesti Suomalaiseen punkkiin on panostettu paljon, mikä on hyvä asia; Suomi-punk on ehkä kansainvälistä serkkuaan rämpää, ja erityisesti ramopunk-yhtyeet ja HC-yhtyeet kukoistavat kotimaassamme. Myös eri genrejen suhteen kokoelmassa on vaihtelua. Punkki oli edustettu monilla genreillä ja tyyleillä.

Kokoelmassa oli toki keskeisten legendaaristen punk-yhtyeiden levyt eli edustettuna oli mm. Sex Pistols, Clash, Ramones ja esimerkiksi Suomalaiset Klamydia ja Ne Luumäet. Eri aikakaudet on otettu hyvin huomioon levytyksiä valittaessa.

Äänitteitä on aina 70-luvun alusta aina tähän päivään CD-muodossa. Joukossa on kotimaisista mm. Briardien albumi ”Miss World” vuodelta 1983, Distralin levytys ”Orders overload” vuodelta 2007, Hassisen koneen ”Täältä tullaan Venäjä” vuodelta 1980 ja vielä Pelle Miljoonan ”Moottoritie on kuuma”, joka julkaistiin syksyllä vuonna 1980. Muita edustettuja punk-yhtyeitä ovat mm. Ratsia, Karanteeni, Problems, Ypö-viis, Vaavi, Lama, Vandaalit, Rattus, Terveet kädet ja Kohu-63. Edellä mainitut yhtyeet pyrkivät osoittamaan Joensuun pääkirjaston kotimaisen kokoelman kattavuuden.

Toki pois on jäänyt moni keskeinenkin äänite. Kaikkea ei kerta kaikkiaan voi hankkia. Kokoelmasta puuttuvat esimerkiksi Se, Hellhound, Korroosio, Widows, Kadotetut, Kaaos ja Maho neitsyt. Edellä oleva luettelo ei tietenkään ole täydellinen, se antaa vain osviittaa siitä, kuten yllä jo sanoin, kuinka kattava Joensuun pääkirjaston punk-kokoelma on Suomalaisen yhtyeiden suhteen.

Lisäksi kokoelmassa oli muutama hyvä punk-kokoomalevy kuten Punk ja Yäk-Suomipunk 1977–1987. Punk kokoelma-levyt ja kokoelmat yleensä ovat hyviä, jos tahtoo tutustua koko genreen vähällä vaivalla. Myös eri bändien best of- tai parhaat -kokoelmat ovat suositeltavia bändien tuotantoon tutustuttaessa. Niistä on jätetty pois ns. täytemateriaali jota saattaa levyillä olla.

Ulkomaisista yhtyeistä hyvä edustus oli mm. Clashilla, Sex Pistolsilla, Ramonesilla, Green day:lla ja Offspringillä. Offspringillä oli peräti yhdeksän levyn edustus, Green Dayn levyjä on kokoelmassa seitsemän kpl. Ramonesia löytyy peräti 13 levyn verran. Sex Pistolsin pitkäsoitto löytyy myös. Clashilta löytyy neljä äänitettä. Eli perinteinen punk on hyvin edustettu. Nämä yhtyeet ovat jonkinlaista punkin perustuotantoa, hyvää sellaista, ja ne pitäisi löytyä jokaisen musiikkiosaston repertuaarista.

Merkittäviä poisjääneitä yhtyeitä ovat mm. Los Angelesista kotoisin oleva X, Geeration X, Talking heads, Meat Puppets, Dictators ja Social Distortion.

Genren ja varsinkin ala-genren määrittäminen on vaikeaa erilaisten systeemien vuoksi. Erilaisia kategorisointeja on paljon ja sivustoja niin ikään. Itse käytin genren määrittelyssä AllMusicin-verkkosivuja koska ne olivat selkeimmät ja yksinkertaisimmat käyttää. Hakulaatikkoon syötettiin yhtyeen nimi ja kone antoi vastauksen, että mihin genreen yhtye kuului. Yksi ongelmista oli se, että vastauksia yhden yhtyeen kohdalle saattoi tulla paljon eri genrejä. Yksi yhtye saattoi edustaa vaikkapa ska-punkkia, alternative-& indierockkia ja new wavea. Jaottelusta puuttui myös eräitä punkin keskeisiä alagenrejä, kuten ramopunk.

Punk-levyjä on aikojen saatossa tehty tuhansittain ja tuhansittain, joten pääkirjaston 378 CD-levyn kokoelma on siinä suhteessa vaatimaton. Toisaalta kokoelma ei niinkään pyri täydellisyyteen määrällisesti; se pyrkii laadukkuuteen, ja siinä se on onnistunut. Kaikkein merkittävimmät punk-levytykset löytyvät kokoelmasta, ja mukana on myös vähemmän tunnettuja yhtyeitä. Kotimaisen punkin osuus kokoelmasta oli hyvä eli n. 40 %. Vanhat punk-yhtyeet ovat saaneet toisen mahdollisuuden markkinoilla ja levyistä otetaan uusintapainoksia. Kun CD-levyt tulivat markkinoille vanhat LP-levyt julkaistiin uudelleen digitaalisessa muodossa. Levyt myytiin ikään kuin toiseen kertaan ja niinpä useat kirjastot luopuivat LP-levyistä. Joensuun pääkirjasto säilytti osan LP-kokoelmastaan ja niitä myös lainataan. LP-levyt tekevät uutta tuloaan, joten siksikin oli hyvä, että LP-kokoelmasta ei luovuttu.

Punk-DVD-levyjä löytyi asiasanalla punk kahdeksan kappaletta. Lisäksi Löysin kaksi kpl DVD:tä listasta; niitä ei oltu asiasanoitettu punkiksi. Edustettuina on mm. Ramones DVD:llä "RAW" ja Clash Live-tallenteella "The Clash in Tokyo". Musiikki-

DVD on huomattavasti kalliimpi kuin CD-levy ja tämä osittain selittää niiden vähäisen määrän. Nykyisin on markkinoilla tuhansia musiikki-DVD -tallenteita. Monet yhtyeet ovat julkaisseet vähintään yhden konserttitaltioinnin, videokokoelman tai dokumentin. Tuo yllämainittu Ramonesien RAW vuodelta 2004 on juuri tuollainen sekoitus; siinä on live-otoksia, dokumentaarisia aineksia varsinkin kiertueilta ja pari, kolme videota. Myös kotimaisuus on otettu huomioon DVD-kokoelmassa. Klamydian Usvaputki -DVD on niin ikään lainattavissa. Kuten CD-levyissäkin, punkin kappalemäärät jäävät vähäisiksi verrattuna muihin kirjaston DVD-hankintoihin tai julkaistuihin musiikki DVD:hin maailmalla. Punk-DVD -levyjen prosentuaalinen osuus kaikista musiikki DVD-levyistä on vain yhden prosentin luokkaa. Rock-kokoelmasta löytyy yhteensä 179 DVD:tä, joten punkin osuus prosentuaalisesti on n. 6 %.

Joensuun kaupungin pääkirjaston pitäisi panostaa musiikki DVD-tallenteisiin. Kysyntää olisi varmasti yhtä paljon kuin CD-levyillä. Toisaalta internet eri sovelluksiin tulee hankaloittamaan DVD-tallenteiden hankinnan järkevyyttä. Esimerkiksi YouTube tekee osittain musiikki-DVD:t hyödyttömiksi. Lisäksi monet verkkokaupat myyvät halvalla musiikkitalenteita tiedostomuodossa. Niitä voi katsoa ja kuunnella sitten miltä päätelaitteelta tahansa milloin tahansa.

LP-levyjä löytyi luokasta 78.8911 545 kappaletta. Kävin jokaisen levyn läpi Allmusic-filtterillä ja sain tulokseksi n.90 kpl punk-LP -levyä. Ongelmia tuottivat kotimaiset levyt, sillä niitä ei paljoakaan Allmusic-verkkosivuilta löydy. Rock-levyistä 16 prosenttia oli punkkia. Määrä tuntuu hieman pieneltä, mutta mielestäni suhteutettuna julkaistuihin punk-levyihin määrä on kohtuullinen. Verrattuna CD-levyihin LP-levyinä julkaistua punkkia on prosentuaalisesti yli tuplamäärä. LP-kokoelmasta löytyy mm. Bauhausin "Burning from the inside", Clashin "CLASH", Elvis Costelloa, Dog eat Dogin "Galaxies", Toten Hosenin "125 Jahre" ja vaikkapa vielä Generatorin "Fake". Yksi suuri puute LP-levyissä oli Sex Pistolsien puuttuminen.

Keskeiset yhtyeet on yleensä hyvin huomioitu, mutta joukosta puuttuu myös muutama merkkipaalu. Lisäksi ongelmia on ollut mm. asiasanoituksessa jossa on selviä virheitä, jotka kuvaavat äänitettä väärin.

6.3 Hankintapolitiikka

Tein kyselyn informaattikko Katri Piepposelle ja informaattikko Markku Sarlundille kirjaston musiikkiosaston hankinnoista. Tavoitteena oli selvittää millä perusteella punkkia valitaan kokoelmaan? Hankitaanko sitä järjestelmällisesti vai tuleeeko punk ”siinä sivussa”? Mikä on kirjaston musiikkiin kohdistettu hankintabudjetti ja montako äänitettä sillä saa?

Musiikkiosaston 2014 hankintabudjetti oli 19 850 Euroa ja sillä saa n. 1200 CD-levyä. Varoista 70–80 % menee populaarimusiikin hankintaan ja taidemusiikin osuus on 20–30 %. DVD-levyihin on varattu noin 1600 Euroa ja sillä voidaan hankkia 50–60 levyä/taltiointia. DVD:t ja CD:t hankitaan yleensä BTJ:n kautta. Lisäksi hankintoja tehdään paikallisesta Levy-Eskot -musiikkiliikkeestä. Ulkomaisen punkin osuus hankinnoista on vain muutaman promillen luokkaa ja kotimaisen punkin osuus on noin viiden prosentin luokkaa. Hankintakriteereinä ovat myös asiakkaiden toiveet; noin viisi prosenttia hankinnoista. Hankinnoissa huomioidaan klassikot ja muuten merkittävät niteet. Kokoelmaa pyritään kasvattamaan asiakkaiden mieltymysten mukaisiksi. Toki on vaikea olla täysin objektiivinen; Oman ”käden jälki” näkyy eittämättä hankinnoissa. Yksi hankintojen painopiste on kotimaisuus. Ulkomaista tilataan harkinnan perusteella. Vinkkejä hankintaan saa mm. BTJ:ltä, musiikkilehdistä, YouTubesta tai vaikka Googlesta. Jos jotain nidettä/äänitettä ei löydy Spotifystä, sen hankintaa pohditaan. Kokoelmaan pyritään hankkimaan keskeiset kotimaiset levytykset. Yksi hankintojen painopiste on pohjoiskarjalaisten artistien levytyksissä. Hankinnoissa otetaan huomioon myös keskeiset ulkomaiset levytykset valikoiden ja keskeiset kotimaiset levytykset niin ikään valikoiden. DVD-taltiointeja hankittaessa otetaan huomioon myös niiden ”lisäarvo”. Tämä tarkoittaa sitä, että tallenteella on esimerkiksi dokumentaarisia aineksia, haastatteluja, videoita ja live-esityksiä sekaisin.

Hankinnat ovat yleensä CD-muodossa, mutta jonkin verran hankitaan myös LP- ja DVD-levyjä. CD-levyjen hinnat ovat samaa luokkaa kuin itselle hankittaessa mutta DVD on jo hieman kalliimpi johtuen erilaisista tekijänoikeuskysymyksistä (lainaus- ja esitysoikeudet). Jos äänite rikkoutuu, pyritään se korvaamaan uudella, varsinkin jos se on oman genrensä tärkeä edustaja tai merkkipaalu. Myös suosituimmat levyt pyritään korvaamaan.

CD-äänite kestää jopa 200–300 lainauskertaa. LP ei ole niin kestävä kuin CD. DVD:n kestävyys on CD:n luokkaa. Joensuun pääkirjaston CD:t ovat keskimäärin 7,5 vuotta vanhoja.

Punk-musiikin lainaajat eivät erotu joukosta nykyään oikeastaan mitenkään. Koska punk on jo varsin vanha ilmiö, ei se enää ole ainoastaan teinien suosimaa musiikkia. Punkin yksi alkuperäisistä tavoitteista oli antaa ääni nuorisolle ja herättää paheksuntaa moraalinvartijoissa ja kunnan kansalaisissa. Nykyään punk on yleisesti hyväksyttyä ja se on päässyt myös kirjastojen kokoelmiin ja hankintalistoilta. Mielestäni punk pitäisi erottaa rock-musiikin luokasta omaksi luokakseen. Onhan heilläkin oma luokkansa. Jos punkilla olisi oma luokkansa sen löytäminen helpottuisi huomattavasti.

6.4 Punkin lainausmäärät (CD)

Taulukko 4. Punkin lainat.(CD) Taulukko 5. Rokin lainat.(CD)

LAINAT(PUNK)	
kok.määrä	3479
Keskihajonta	46,08
Keskiarvo	56,11
Maksimi	272
Minimi	4
Keski-ikä	8 v

LAINAT(ROCK)	
kok.määrä	6207
Keskihajonta	77,35
Keskiarvo	100,11
Maksimi	350
Minimi	1
Keski-ikä	9,5 v

Punk siis sisältyy luokkaan rock(78.8911), jossa on punk mukaan luettuna yhteensä 5646 nidettä. Prosentuaalisesti luokassa 78.8911 on punkkia siis noin seitsemän prosenttia kaikista luokkaan sisältyvistä äänitteistä. Vertailin 62 punk-levyn ja 62 rock-levyn välisiä eroja lainaustilastoissa. Sain tilastot joensuun pääkirjaston musiikkiosaston johtajalta informaatikko Katri Piepposelta taulukkomuodossa.

Rock-musiikin osuus oli paljon suurempi kuin punkin osuus lainojen kokonaismäärästä. Tässä 62+62 levyn otoksessa punkille tuli lainoja yhteensä 3479 kpl ja rockille taas 6207 kpl. Eli lainoista punkkia oli 36 % ja rockin osuus näin ollen on siis 64 %. Rockia lainataan siis melkein kaksi kertaa enemmän kuin punkkia. Punkin vähäisemmät luvut johtunevat yksinkertaisesti siitä, että punk on marginaali-

sempaa musiikkia, ja ehkä lainaajat eivät tiedä punk-kokoelmasta rock-kokoelman sisällä. Toivottavasti punkin hyllytys omaksi ryhmäkseen tuo muutosta asiaan.

Lisäksi voisi mainita, että rock-CD:tä lainataan keskimäärin vuodessa 10,6 kertaa. ja punk-levyä seitsemän kertaa tähän astisen elinkaarensa aikana. Nämä luvut on saatu 62 punk- ja rock-levyn otoksesta.

Keskiarvo punklevyjen lainauksille oli 56,11 ja Rockille 100,11 lainaa/äänite. Punkin lainausmäärien keskihajonta oli 46,1 ja rockin vastaava oli taas 77,4. Toisin sanoen punkin lainausmäärissä on vähemmän vaihtelevuutta kuin rokin lainausmäärissä. Se kertoo siitä, että lainaajat ovat löytäneet punk-levyjen kokonaisuuden paremmin kuin rockin lainaajat. Punk-levyt ovat tasaisempia lainausten suhteen eli punkin lainaajat ovat homogeenisempää joukkoa. Tuo keskihajonnan ero on aika suuri; 31 kpl. Toki eron yksi selitys on, ettei rockia lainata niin tasa-puolisesti kuin punkkia. Rock ikään kuin ”unohtaa” osan kokoelmastaan kokoelman suuruuden vuoksi. Jonkun superbändin, kuten esim. U2:n levyt ovat paljon suosittumia kuin esim. Procol Harumin teokset ja lainausmäärissä se myös näkyy hajontana.

6.5 Punkin lainausmäärät (LP)

Taulukko 6. Punkin lainat.(LP)

LAINAT(PUNK)	
kok.määrä	1997
Keskihajonta	26,6
Keskiarvo	49,93
Maksimi	106
Minimi	2
Keski-ikä	10 v

Taulukko 7. Rokin lainat.(LP)

LAINAT(ROCK)	
kok.määrä	2019
Keskihajonta	28,72
Keskiarvo	50,48
Maksimi	122
Minimi	2
Keski-ikä	13v

Luokassa 78.8911 LP-levyjä on siis 545 kpl, joista punkkia n. 90 kpl. Otin molemmista 40 levyn otoksen joissa huomioin lainausmäärät, keskihajonnan, keskiarvon, maksimin, minimin ja iän keskiarvon. Punk-levyissä lainojen kokonaismäärä oli 1997 ja rock-levyissä 2019. Eli ero on pienempi kuin CD-levyjen osalta. Tulos on 50 - 50 % hieman pyöristettynä. Keskihajonta oli punkissa 26,60 ja rock-musiikissa 28,72 eli prosenteissa 48 % punkille ja 52 % rock-musiikille. Edellisistä voidaan

päätellä, että keskiarvo on samanlainen punkin ja rock-musiikin suhteen. Punkin lainausten keskiarvo on 49,93 ja rock-musiikin 50,48, prosenteissa 50–50 % hie-
man pyöristettynä. Punk-levyn keski-ikä on 10,2 vuotta ja rock-levyn keski-ikä on
12,9 vuotta. Eroa siis n. 3 vuotta. Hämmästyttävää, että LP:t ovat säilyneet näinkin
pitkään lainauskunnossa. Otoksen eniten lainauksia saanut punk-levy oli Ramo-
nesin ”Ramonermania”-kokoelma 106:lla lainauksella. Rockin vastaava oli Led
Zeppelinin levyllään ”Physical graffiti”. Sitä lainattiin 122 kertaa. Vähiten oli lainattu
Hopeajärvi-yhtyeen samannimistä punk-levyä, joka sai vain kaksi lainaa. Tämä
selittyy osin sillä, että se on ollut lainattavissa vasta vuodesta 2014. Rock-levyistä
vähiten lainoja oli Kirkan vuonna 2001 ilmestyneellä teoksella R.O.C.K, jota oli
lainattu vain kaksi kertaa. Keskimäärin punk-levyä lainattiin 5 kertaa vuodessa ja
rockia 4 kertaa vuodessa.

Punkin lainausmäärät LP-levyjen osalta ovat samaa luokkaa kuin rock-musiikin.
Tässä on suuri ero verrattuna CD-levyihin. Suurin ero on levyjen iässä. Punk-levy
on keskimäärin 3 vuotta nuorempi kuin rock-levy.

En tiedä miksi ero CD- ja LP-levyjen välillä on tilastoissa näinkin suuri. Ehkä van-
hemmat punkin ystävät lainaavat levynsä mieluummin vanhassa LP-formaatissa.
CD-levyissä rock on selvästi suositumpi, kun taas LP-levyjen osalta lainausmäärät
ovat hyvin samanlaisia.

CD-levyt ovat suositumpia kuin LP-levyt. Punkin puolella keskimääräinen lainaus-
määrä CD-levyissä oli 56,11 ja LP-levyissä 49,93. Rock-CD -levyissä oli lainauksia
keskimäärin 100,11 ja LP-levyissä 50,48 kpl. Eli rockin osalta CD-levyt olivat huo-
mattavasti useammin lainattuja kuin LP-levyt.

6.6 Punkin lainausmäärät (DVD)

Taulukko 6. Punkin lainat.(DVD) Taulukko 7. Rokin lainat.(DVD)

LAINAT(PUNK)	
kok.määrä	502
Keskihajonta	49,74
Keskiarvo	50,2
Maksimi	171
Minimi	8
Keski-ikä	5,3 v

LAINAT(ROCK)	
kok.määrä	836
Keskihajonta	65,39
Keskiarvo	83,6
Maksimi	193
Minimi	10
Keski-ikä	7,6 v

Joensuun pääkirjaston luokan 78.8911 kokoelmasta löytyi vain 10 punkiksi luokiteltavaa DVD-levyä. Kaiken kaikkiaan rockiksi (78.8911) oli luokiteltu 179 DVD:tä. Otin otokseen kaikki 10 punk-levyä ja satunnaisotannalla 10 rock-levyä. Punk-DVD- kokoelman hajonta oli 49,7 ja rockin keskihajonta oli 65,39. Eli rockia lainataan hieman epätasaisemmin. Punkkia lainattiin keskimäärin 50,2 (37 %) kertaa ja rockia 83,6 (63 %) kertaa. Kokonaislainat olivat täten punkille 502 lainaa ja rockille 836 lainaa. Kaikkein eniten lainattiin punkin puolelta Ramonesin RAW-DVD:tä, yhteensä 171 kertaa. Rockin lainatuin oli Queenin Greatest video -hits 193 lainauksella. Otoksessa punk-levyn keski-ikä oli 5,3 vuotta ja rockilla 7,6 vuotta. Koska otos oli näin suppea, ei siitä voi vetää eksakteja johtopäätöksiä. Tulos on korkeintaan suuntaa antava.

Yksi vaikeus Punk-DVD -levyjen osalta on tietenkin se, että onko niitä kovinkaan paljoa markkinoilla. Kotimaan markkinat ovat punkin suhteen aika minimalistiset. Ulkomaisista verkkokaupoista tilattuja tallenteita taas ei voi lainsäädännön takia ottaa kirjaston kokoelmiin. Perinteiset hakukanavat (BTJ, paikalliset levykaupat tms.) voivat olla hieman suppeita tarjonnaltaan ja tarjoavat vain aivan keskeiset punk-DVD:t. Blu-Ray -tallenteita oli kokoelmassa vain kymmenen kappaletta, eikä niissä ollut punkkia lainkaan.

6.7 Kokoelman merkkkaus ja siirto omaksi hyllyryhmäkseen.

Menin elokuun puolivälissä Joensuun pääkirjastoon tekemään opinnäytetyöni empiirisen osion vaatimat kenttätöyt. Ensimmäiseksi sain listan rock-levyistä

(78.8911) jotka oli asiasanoitettu punkiksi. Keräsin listan levyt hyllyistä ns. lankakärryihin. Osa oli tietysti lainassa. Jos nide oli lainassa, merkkasin listaan kunkin niteen kohdalle kirjaimen "L". Tämä sen vuoksi, että kun ne palautetaan, niin henkilökunta osaa poimia ne ja merkitä ne sekä hyllyttää oikeaan paikkaan. Tämän jälkeen kävin luokan 78.8911 läpi listalta ja poimin omasta mielestäni punkiksi luokiteltavat äänitteet sieltä; ne joita ei ollut saamallani listalla. Lisäksi kävin rockkokoelman silmämääräisesti läpi etsien punk-levyjä, joita ei ollut listassa.

Kun olin saanut kerättyä kaiken punkin kärryihin, piti levyjen kansiin pistää tunniste, jolla ne merkittiin punkin genreen kuuluviksi. Tähän tarkoitukseen tarvittiin saksia ja punaista ilmastointiteippiä. Laitoin jokaiseen punk-levyn selkämykseen tarran heti kirjaintunnisteen alapuolelle. Punk-levyn tunnistaa nyt punaisesta tarrasta. Tein saman myös LP-levyille. Kun kaikki levyt oli merkattu, piti ne siirtää omaksi ryhmäkseen hyllystössä. LP-levyille tätä uudelleenryhmitystä ei tehty; ne jäivät paikoilleen, koska tarra oli sen verran näkyvä, ettei punkin löytäminen tuota vaikeuksia muun rokin joukosta.

Itse punkin hyllyttäminen oli todella työteliäs homma. Levyjen määrähän ei lisääntynyt, mutta piti saada yhtenäinen "aukko" rock-levyjen perään, johon saisi punk-levyt mahtumaan. Siirtelin tuhansia levyjä tiivistäen kokoelmaa niin, että loppuun saataisiin se aukko. Tähän meni lähes kaksi kokonaista työpäivää. Kun aukko oli saatu aikaan, laitoin punk-levyt siihen aakkosjärjestykseen. Ja näin punk-levyt olivat hyvässä järjestyksessä omana ryhmänään ja helposti löydettävissä. Eli jos etsii punkkia, ei tarvitse käydä koko rock-kokoelmaa läpi, vaan voi suunnistaa suoraan osastoon punk. Se helpottaa niin asiakkaita kuin henkilökuntaakin. Sain työn valmistuttua heti positiivista palautetta asiakkailta. Eräskin tyttö löysi kauan etsimänsä Kakka-hätä 77 -äänitteen suoraan punk-osastolta ja oli todella iloinen uudesta systeemistä. Tämä uusi hyllytyssysteemi on kuin piste iin päällä.

Mielestäni punkille pitäisi olla oma YKL-koodinsa tai -luokituksensa. Onhan hevimusiikillakin omansa (78.89112) puhumattakaan folk- ja country-musiikista. Toisaalta, kuten olen jo tässä työssä ennen jo maininnut, punk on rockin alalaji. Toisaalta punk on erittäin spesifinen musiikin laji, joka kyllä erottuu muun rockin joukosta. Siitäkin syystä se tarvitsisi oman luokkansa. Ei ole johdonmukaista pitää

samassa luokituksessa Kohu-63:sta ja PMMP:tä; kyse on aivan erilaisesta musiikista.

Kaiken tämän lisäksi kategorisoin Joensuun pääkirjaston punk-levyt ala-genreihin käyttäen Allmusic-verkkosivustolta löytyvää filteriä. Hakulaatikkoon laitettiin bändin tai levyn nimi ja ohjelma kertoi genren ja ala-genren. Ongelmana oli se, että filteri antoi liian paljon mahdollisia ala-genrejä, jopa viisi samalle artistille. Tästä syystä en oikein pitänyt ohjelmasta/filtteristä. Lisäksi Allmusic-verkkosivujen kategorisointi oli erilainen verrattuna moneen muuhun luokitukseen. Mielestäni paras luokitus-systeemi on Wikipedian käyttämä luokitus. Se on minulle jo vanhastaan tuttu ja se perustuu punkin alalajeihin toisin kuin allmusic-verkkosivujen luokitus. Allmusic-verkkosivujen luokitus on osittain ”maantieteellinen”; NY-punk, LA-punk, American-punk ja British-punk. Toki näissä molemmissa luokituksissa on paljon samaa kuten HC, Ska punk ja Oi!-punk. Lisäksi Allmusicin luokituksesta puuttuu niinkin tärkeä punkin alalaji kuin Ramopunk. Se sisältyy Allmusicin luokituksessa NY- ja American -punkkiin. Tein em. genreytyksen ehkä turhaan, sillä kaikki punk-levyt keskitettiin hyllyille aakkosjärjestykseen ala-genrestä huolimatta.

Lisäksi jokaisen maan punk-scenessä on omat tyylinsä. Esimerkiksi Suomi-punk on osittain oma genrensä. Toki se on ottanut vaikutteita varsinaisilta ala-lajeilta.

7 POHDINTAA JA YHTEENVETO

Levyjen lainaajat eivät ole yksi homogeeninen ryhmä. Voisi kuitenkin väittää lainauslukuja katsellessa, että punkmusiikin lainaajat ovat homogeenisempiä kuin rokin lainaajat. Tämä käy selville lainauslukujen keskihajonnasta. Punk-CD -levyjen lainausten keskihajonta oli 46,1 ja rock-CD -levyjen lainausten keskihajonta oli 77,4. Eroa keskihajonnoissa oli peräti 31,3 lainausta mikä on aika paljon. Toisin sanoen punkkia lainataan vähemmän vaihtelevasti ja tasaisemmin. Tämä on yksi osasy syy punkin laittamisesta omaksi hyllyryhmäkseen; punkin ystävät etsivät punkkia. Toki rokin suurempi keskihajonta johtuu osittain siitä, että levyjen suosio vaihtelee suurestikin. Rock on noin kaksi kertaa suositumpaa kuin punk. Tämä selittyy sillä, että punk on selvästi marginaalisempi musiikin genre.

Uudessa keskitetyssä hyllyryhmässä on paljon etuja. Punk-levyt löytyvät nopeammin. Lisäksi asiakas saattaa löytää levyn, jonka hän ei tiennyt edes olevan punkkia. Näin kuulijan repertuaari laajenee punkin osalta. Huonoja puolia keskitetyssä hyllyryhmässä on se, ettei asiakas ”vahingossa” lainaa punkkia, koska ne ovat erillään. Häneltä voi mennä ohi monia hyviäkin levyjä. Monilla ihmisillä on ennakkoluuloja punkkia kohtaan ja he eivät lainaa sitä tarkoituksellisesti. On helppo pysyä erossa punkista kun se on omassa ryhmässään. Palvelua tämäkin.

LP-levyissä on tilanne lainausmäärien ja keskihajonnan osalta suurin piirtein tasan. DVD-levyjen osalta punkin lainausmäärät ovat pienempiä kuin rokin. Punkkia lainattiin keskimäärin 50,2 kertaa ja rockia 83,6 kertaa. Punkin keskihajonta oli 49,7 ja rokin 65,4. Eli jälleen punk on tasaisemmin lainattua. Rockin lainaus on siis heterogeenisempää kuin punkin. Otos oli niin pieni, ettei siitä voi kuitenkaan vetää eksakteja johtopäätöksiä. Luvut on esitetty taulukoituna luvuissa 6.4, 6.5 ja 6.6.

Joensuun pääkirjaston rock-kokoelmasta löytyi 342 CD:tä jotka olivat asiansanoitettu punkiksi. Rock-CD-levyjä on yhteensä 5646 kpl. Löysin lisää punkkia rock-kokoelmasta 36 levyn verran eli yhteensä punk-CD-levyjä on 378 kpl, joka on n. 7 % rock-kokoelmasta. LP-levyjä oli rock-luokassa 545 joista punkkia 90, joten prosentuaalinen osuus on n. 17 %. DVD-levyjä rock-luokassa oli 179 ja punkkia näistä 10 kpl; punkin osuus n. 6 %.

Punkin osuus kevyen musiikin hankinnoista Joensuun pääkirjastossa on 4 % luokkaa. Tämä tarkoittaa noin 33 - 37 levyä vuodessa. Määrä on aika vähäinen levytysten määrään suhteutettuna. Toki keskeiset ja suosituimmat CD:t saadaan hankittua tällä summalla. Itse ehdottaisin määrärahojen prosenttiosuudeksi noin kahdeksan prosenttia eli 66 - 74 punk-levyä/vuosi. Tuplaamalla punkin hankitamäärärahat saataisiin kokoelmaan myös hieman harvinaisempaa punk-materiaalia kaikilta alagenreiltä.

Kyseessä oli siis kokoelmatyö Joensuun pääkirjaston musiikkiosaston punk-kokoelmasta; sen kehittämisestä, arvioinnista ja hallinnasta. Pääosassa oli punkin saaminen omaan hyllyryhmäänsä ja löytyneiden ”väärin” asiasanoitettujen punk-levytysten asiasanoitus punkiksi. Kyse ei ole henkilökunnan ammattitaidottomuudesta asiasanoitusten suhteen; kaikkea ei voi yksinkertaisesti voi hallita. Ja joskus punkin ja rokin raja on kuin se kuuluisa veteen piirretty viiva.

Kokonaisuutena tämä opinnäytetyö on vain dokumentti siitä, miten pienempiä osakokoelmia voidaan hallita. Pitäisi muistaa, että esim. Joensuun pääkirjaston punk-kokoelma on vain osa suurempaa kokonaisuutta. Punkille pitäisi saada oma YKL-luokituksensa. Joku on sanonut, että kirjastot ovat maailman kansikuva; toivottavasti ne ovat sitä myös punkin suhteen.

LÄHTEET

- Allmusicin musiikkisivut. 2014. genret. [Verkkosivusto]. [Viitattu 6.1.2014]. Saatavana: <http://www.allmusic.com/genres>
- Capital New York. 2015.[Verkkosivusto].[Viitattu 15.2.2015]. Saatavana: <http://www.capitalnewyork.com/article/culture/2012/12/6921770/john-holmstrom-talks-about-founding-and-editing-punk-chronicle-late->
- Dictionary.com. 2015. Punk.[Verkkosivusto].[Viitattu 15.2.2015]. Saatavana: <http://dictionary.reference.com/browse/punk+rock>
- Eloranta, K. 2008. Musiikki Suomen yleisissä kirjastoissa. Teoksessa: H. Poroila (toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 9 - 63.
- Evans, G. E. 1979. Developing library collections. Littleton
- Heatley, M & Laine, H, 2010. Rock-suuri ensyklopedia. Suomentaja Risto Latvala. Helsinki: Readme.fi
- Helmet kirjastojen kotisivut. 2014. Kirjasto 10. [Verkkosivusto]. [Viitattu 2.7.2014]. Saatavana: http://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Kirjasto_10
- Johnson, P. 2004. Fundamentals of collection development & management. Chicago: ALA.
- Kontiainen, V. 2004. Aitoa suomirokkia: Poko rekordsin historia. Helsinki: LIKE.
- Laitio-Ramone, J.P. 2015. Ramones sivusto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 8.7.2014]. Saatavana: <http://kauhajokinyt.fi/~jplaitio/story/ramstory.html>
- Nixarn 2014.Genre. [Verkkosivusto]. [Viitattu 15.1.2015]. Saatavana: <http://urbaanisanakirja.com/word/genre/>
- Paytress, M.2012. Rock kautta aikojen. Suomentaja Hannu Virtanen. Helsinki: Gummerus.
- Piepponen, K. 2014a. Informaatikko. Joensuun pääkirjaston musiikkiosasto. Haastattelu elokuussa 2014.
- Piepponen, K. 2014b. Informaatikko. Joensuun pääkirjaston musiikkiosasto. Taulukot 1, 2 ja 3. [Excel-tili].

- Piepponen, K & Sarlund, M.2014. Joensuun pääkirjaston musiikkiosasto. Haastattelu elokuussa 2014.
- Ramopunk-sivut. 2012a. [Verkkosivusto]. [Viitattu 10.7.2014]. Saatavana: http://www.ramopunk.com/Ne/Ne_Luumaet.htm
- Ramopunk-sivut. 2012b. [Verkkosivusto]. [Viitattu 10.7.2014]. Saatavana: <http://www.ramopunk.com/LS/index.htm>
- Ramopunk-sivut. 2012c. [Verkkosivusto]. [Viitattu 10.7.2014]. Saatavana: <http://www.ramopunk.com/>
- Saarinen, J. 2004. Aviisi: Indie-levy-yhtiöt.[Verkkosivusto].[Viitattu 15.2.2015]. Saatavana: <http://arkisto.aviisi.fi/artikkeli/?num=14/2004&id=a2cb954>
- Saastamoinen, M. 2007. Parasta lapsille: Suomipunk 1977 - 1984. Helsinki: JohnnyKniga
- Sareslahti, A.1986. Kokoelmatyö yleisissä kirjastoissa. Helsinki: Painokaari Oy.
- Turun kaupungin kotisivut. 2013. Musasto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 10.12.2014]. Saatavana: www.musasto.wordpress.com/2013/09/06
- Urban directory. 2015. Indie-rock. [Verkkosivusto].[Viitattu 15.2.2015]. Saatavana: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=indie+rock>
- Wilen, R. & Kortelainen, T.2007. Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet: teoria, menetelmät ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Yhteishyvä 2012.Blu-Ray haastaa DVD:n.[Verkkosivusto].[Viitattu 15.2.2015]. Saatavana: <http://www.yhteishyva.fi/viihde-ja-vapaa-aika/viihde-elektroniikka/blu-ray-haastaa-dvdn/0218010-61428>